

MÁTÉTELKINÉ HOLLÓ MAGDOLNA

Nyugati hatások a narkószlengre

1. A drogszleng, mint csoportnyelv

A különböző csoportokba tartozó emberek mindennapi nyelvi érintkezésük során általában külön nyelvet is kialakítanak egymás között. A nyelvtudomány ezeket a nyelvváltozatokat csoportnyelveknek, szociolektusoknak nevezi, amelyek csak szavaikban, kifejezéseikben különböznek a többi nyelvváltozattól. A bizonyos szociális és kulturális kontextushoz, a sajátos életmódhoz, a jellegzetes beszédhelyzetekhez kötődő speciális szókincsük viszont determinálja e közösségek beszédmódját, így sajátos nyelvhasználati, kommunikációs kóddal, külön nyelvi regiszterként épülnek be a nyelvbe.

A csoportnyelvek egyik legismertebb, legrégebben kutatott változata a tolvajnyelv, az argó, amelynek egyik jellegzetessége, hogy csak a beavatottak értik meg, mivel eredetileg e titkos nyelv használói védelmül teremtették meg nyelvüket azért, hogy a be nem avatott emberek számára érthetetlen legyen. A tolvajnyelv, mint a csoportnyelvek legdinamikusabban fejlődő variánsa, valamennyi társadalomban hűen követi a társadalom alatti rétegek fluktuációját, sajátos kifejezéseit.

A bűnözői argó a bűnelkövetőknek egy bizonyos miliőhöz való tartozását, saját társadalmi osztályukkal való azonosulását fejezi ki. A bűnözők a társadalom szélén zárt mikroközösségekben élve, saját szociolektusukat használva érintkeznek egymással. Az argó sajátos konnotációval, közvetetten tükrözi az egyfajta szubkultúrát, a törvényen kívüliek erkölcsait, életkörülményeit, életfelfogását. A színes, játékos, ötletes és szellemes, érzellemmel, kritikával és értékítélettel teli, fesztelen stílusú argotikus szavak sokasága az utcán, az alvilágban spontán

keletkezik, de használatuk legtöbbször nem időtálló. Gazdag, sokrétű lexikájának változása tükrözi a társadalmi mobilitást, a különös életvitel sajátos mentalitását, tematikája követi a lexika előfordulásának nyelvi közegét.

A bűnözés többi „szakterületéhez” hasonlóan a kábítószerrel való visszaélés és kereskedelem a tolvajnyelvi szavak egész tárházát vonultatja fel. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy a kábítószer területén használatos lexikai egységek fejlődnek a legdinamikusabban a bűnözői szférában használatos szakszlengek között: ezen a területen tapasztalható a tolvajnyelv legintenzívebb vitalitása és az alkotók legszenvédélyesebb kreativitása.

Bár a kábítószer-fogyasztással kapcsolatos jogszabályok szigorodtak, de nem csökkent a fogyasztás hazánkban, sem a többi országban, annak ellenére, hogy már egyetlen szál marihuánás cigaretta elszívásáért is börtönbüntetést lehet kiróni (Franciaországban pl. ez a büntetés 1 évig terjedhet).

A hatóságok és az egészségvédő szervek várakozása ellenére a büntetőjogi fenyegetettség növekedésével végül is nem szorult vissza a drogfogyasztás, hanem még jobban felerősödött az egyének elkülönülési vágya, a tiltott szenvedélyek eltitkolásának szándéka. Ez a sajnálatos társadalmi folyamat viszont olyan pozitív nyelvi jelenséggé manifesztálódik, ami mindenképpen a nyelv gyarapítását szolgálja, hiszen a nyelvészt egy vitalitásából és dinamizmusából nem veszítő, kiapadhatatlan forrásanyaghoz juttatja. A drogfogyasztó közösségek konspirációjának fokozódása, a titkos nyelv általi védettség biztosítása érdekében folytatott állandó kódolás-dekódolás játéka új lexémák megjelenését indukálja, s a meglévők átkódolása vagy esetleges megszüntetése a nyelv változását, fejlődését, egy új nyelvhasználat kialakulását eredményezi.

2. A drogszlenge szóalkotása

A drogszlenge ill. narkózszenge szókincséről bátran állíthatjuk, hogy nem nyelv specifikus: valamennyi nyelvben ugyanazokat a dolgokat és jelenségeket jelöli meg. Ennek okát a csoportnyelv használóinak hasonló társadalmi és kulturális kontextusában, hasonló módon szerzett és átélt élményeiben, valamint analóg gondolkodásmódjában kereshetjük: a kábítószer-használók ugyanazokat a szereket fogyasztják, és hatásukra ugyanolyan állapotba kerülnek. A drogosok analóg módon saját érzelmi szűrőjükön keresztül szemlélik a világot, ami magyarázatot ad sajátos nyelvi magatartásukra. A különböző szerek hatása maga után vonja az asszociációs készség kifejlődését: a drogfogyasztók metonimikus vagy metaforikus szóalkotással az asszociációk tömkelegét sorakoztatják fel a számukra fontos jellemvonások kiemelésével, és hosszú szinonimaláncolatokkal. A drogszlenge képszerűsége mindenekelőtt a kábítószerek vizuális hallucinációt kiváltó hatásával magyarázható, amelyek mindig bizonyos szituációkhoz kötődnek.

A narkószleng szóalkotásának legjellemzőbb vonása a kreativitás. A kábítószer-fogyasztók számára elsődleges, hogy nyelvezetük egyrészt érthetetlen és hozzáférhetetlen legyen a beavatatlanok számára, éppen ezért törekednek a rendkívüli változatosságra és képszerűsége. Másrészt alapvető, hogy a közösség tagjai részére szemléletes, életszerű, lehetőleg szellemes, és semmiképpen nem szokványos szavak és kifejezések szülessenek.

A köznyelvben elterjedt szóalkotási módokhoz hasonlóan a drogszleng szókincsének létrehozásában két fő típust különböztetünk meg az újonnan létrehozott szavak eredetének függvényében: az új szavak származhatnak külső és belső forrásból, vagyis idegen, köznyelvi, szakmai és régi szavak átvételéből, illetve a már meglévő szavak névátvitellel vagy jelentésátvitellel történő szemantikai és formai átalakításából.

Napjainkban a kábítószer-fogyasztás már itthon is fontos gazdasági, jogi és szociális problémává fejlődött, mivel a politikai és gazdasági változások következtében hazánk már nemcsak tranzitországgá, hanem célországgá is vált a kábítószer-kereskedelemben. Szerencsére azonban sem a fogyasztás, sem a kábítószerrel kapcsolatos bűnözés nem terjedt még el annyira Magyarországon, mint a nyugat-európai országokban. Ennek ellenére nálunk is a nyugati országokéhoz hasonló tendenciákat kísérhetünk figyelemmel a drogszleng kialakulásában és használatában: a kábítószerrel foglalkozók nyelvi magatartásában analógiákat fedezhetünk fel a különböző nyelvekben (így a franciában és a magyarban is), mivel a drogkultúra, a drogosok tipikus megkülönböztető nyelvhasználati sajátosságai együtt terjednek magával a kábítószerrel. Ez a magyarázata annak, hogy szókincsünkben meghatározó szerepet kapnak az idegen nyelvből beáramlott, nemzetközivé vált szavak és kifejezések.

3. Angol-amerikai hatások a drogszlengre

A kábítószer-szub/kultúra élettere tehát olyan társadalmi kontextus, amelyen elsősorban nyugati hatás érezhető, ahol legfőképpen az anglicizmusok térhódítása egyre fokozódó tendenciát mutat. Ennek következtében a kábítószeresek szlengjének szókészlete jelentős mértékben angol-amerikai átvétel. Ezt a jelenséget mind a francia, mind a magyar nyelvben tapasztalni lehet.

Ezen elemek használatának vizsgálata tanulságos, mivel a velük kapcsolatos nyelvi magatartás tükrözi azt, ami a modern nyelvek szókincsében általánosságban is megfigyelhető. Tetten érhető egy erőteljes tendencia az idegennyelvi forma változtatás nélküli átvételére (*speed, joint, junkie, dealer*). Ennek magyarázata a kábítószeresek deviáns viselkedésével hozható kapcsolatba, akik világuk zártságát ezzel is érzékeltetni és hangsúlyozni akarják. Mindenféle beavatkozást

elutasítanak, még a nyelvi jellegűt is, amit úgy értelmeznek, mint a konzervatív társadalmi normák rájuk erőtetését.

Az eredeti angol terminusok mellett párhuzamosan léteznek azonban az amerikai-angol mintára képzett lexikális tükörszavak is, amelyek előfordulása nagyon gyakori mind a francia, mind a magyar nyelvben. Ugyanakkor annak a nyelvi jelenségnek is tanúi lehetünk, amikor a változtatás nélkül átvett angol-amerikai alapszavak francia ill. magyar képzőkkel kiegészülve adhatnak új nyelvi egységet, mely ilyen formában már a befogadó nyelvi rendszer integráns elemének tekinthető. Különösen jó példa erre az igeképzés, mely a francia drogszlengben kizárólagosan a francia nyelvben leggyakoribb **-er** képzővel (*dealer, se/doper, flasher, flip(p)er, se/shooter, sniffer, smoker, se/speeder, se/fixer, se/destroyer*), a magyarban pedig **-ul, -el, -z** igeképzőkkel (*sztondul, fles(s)el, szpídel, ki/flip(p)el, be/kokózik*) történik, amelyek mellett előfordulnak a tükörszavakhoz csatolt **-z, -ol- ul** képzők is (*bekábózik, befüvezik, teázik, gézázik, be/kokszol, gyorsul*).

Mindkét befogadó nyelvben a drogszleng dezinátumai (a megjelölt dolgok) négy fő téma köré koncentrálódnak:

- a használt kábítószer különböző fajtáinak elnevezései és alakváltozásai;
- a kábítószer-fogyasztó és kereskedő személyének nevei;
- a különböző anyagok használata, elkészítési és alkalmazási módjai;
- a kábítószer-élvezet aktusa, a kábítószer okozta hatások és állapotok.

3.1. Az angol-amerikai lexikai egységek adaptációja

3.1.1. *Változtatás nélküli átvétel.* Az angol-amerikai lexikai egységek recepciója (befogadása) a francia ill. a magyar nyelvben különböző stádiumokon megy keresztül. Köztudott, hogy a szleng jellegzetesen szóbeli jelenség, így írott formában csak elvétve találkozunk vele. A szleng használói, bár többnyire tisztában vannak a standard nyelv helyesírásával, azon ritka esetekben, amikor beszédüket írásban rögzítik, a kiejtés alapján teszik ezt, ami elsősorban a változtatás nélkül átvett szavak helyesírásában eredményez eltéréseket. Ez különösen megfigyelhető a francia drogszlengben a „franciásítási” folyamat során képzett szóalakokban, ahol az eredeti angol írásmód mellett legtöbbször megjelenik a „franciás” változat is. Jó példa erre a „hasis” szó átvétele, ahol a francia három alakot is használ, az eredeti angol írásmód mellett feltűnik a megfelelő angolos kiejtést eredményező franciás alak is a szó szerinti fordítás mellett: *shit>shit/chit/merde*. Egy másik említésre méltó eset, amikor a kábítószer-élvezőt jelölő, kétféle írásmódot használó angol *junkie/junky* terminus alapján a francia háromféleképpen írja ugyanezt a szót (*junky/junkie/ junkee*), ahol az egyik alak furcsa módon a Yankee-vel rímel... Kiejtése kétféle lehet: az eredeti angolos

/dɔ̃wɛ̃ki/, vagy a franciás /dɔ̃œnki/. A magyarban is megőrződött az angolos hangalak, de *dzsánki*-ra, ill. *dzsunki*-ra írták át.

Az angol „rave” és a francia „rêve” hangalakjának hasonlóságán alapuló szójáték a *rave-party*>*rave-party/rêve-party* szóösszetételben összekapcsolja az angol „dühöngés”, „tombolás” és a francia „álom/álmodozás” jelentésű szavakat annak alapján, hogy az összetétel első tagja tulajdonképpen mindkét nyelvben „delíriumot”, „zavaros önkívületet”, „őrjöngést”, „extázist” is jelent. A magyarban is találkozunk frappáns angol-magyar hibrid összetételekkel az effajta diszkó-bulik megnevezésére, ahol az összetétel első tagjaként valamennyi esetben megőrizték az eredeti angol *rave*- szót, a második tag pedig vagy az első szót tükörfordítással megismételve nyomatékosabbá teszi azt: *rave-őrület*, vagy adekvát szójátékkal kapcsolódik a szóösszetételnek a kiejtés hasonlósága alapján már magyar előtagként kezelt első tagjához: *rave-ület*, mint ahogy a bulikat látogató drogosokat jelölő *rave-észek* találó konstrukcióban is.

A francia-angol hibrid *soirée-rave* alak és a tükörfordítással kreált francia *soirée de rêve* nem nagyon kedvelt összetétel a francia nyelvű drogosok körében, így nem is honosodott meg, mint ahogy a kábítószer túladagolást jelölő angol *overdose* helyett erőltetett francia *surdose/surdosage* terminus sem. Itt meg kell jegyezni, hogy a kábítószer-túladagolás kifejezésére a francia szleng is az angol *OD* mozaikszót használja, aminek ékes példája a sajnos oly gyakran használt „túladagolásban meghalni” kifejezés francia-angol hibrid alakja még a köznyelvi változatban is: a „*mourir d'OD*” összetétel. Ezt a mozaikszót a magyarban érdekes módon nem vették át, csupán ennek magyar megfelelőjét, a *túlszív/túlló* igéket használják ebben a kontextusban.

Visszatérve a hallucinogén szerek hatása alatt lezajló össznépi őrjöngésre, elmondhatjuk, hogy ezt az eseményt a magyarban az eredeti angol kifejezés megőrzésével *acid-party/eszidparti* néven ismerjük (mivel az extázist kiváltó LSD jelölésére jelentésszűküléssel az *acid* szót is használják). Az angol szóösszetételnek franciául is megvan a megfelelő párja (*acide-party*) az *acid*>*acide* megfelelés alapján. A magyarban az *acid* tükörfordítása, a *sav* is használatos az angol kiejtés szerinti alakkal, az *eszid*-del párhuzamosan, de érdekes, hogy az angol *acid-party* magyar megfelelőjeként csak az *eszidparti* (ill. *acidparty*) terjedt el, s tükörfordítása, a „sav-parti” viszont nem...

A marihuánás cigarettára használt angol *joint* megfelelője a franciában szintén *joint*, de franciás kiejtéssel /dɔ̃wɛ̃n/-nek ejtik. A magyarban kétféle írásmóddal alkalmazzák ugyanezt a szót: az eredeti angol írásmód (*joint*), ill. az angol kiejtés szerinti fonetikus átírással (*dzsoint*). Meg kell jegyezni, hogy ennek a szónak a magyarban a köznyelvben ritkán, vagy egyáltalán nem használatos kicsinyítő, becéző képzővel ellátott alakjai is ismeretesek, mint a *dzsodzsi/dzsodzsesz/dzsodzso*.

A doppingszer, a *speed*, a franciában is megőrizte ugyanezt az alakot (*speed*) a magyarhoz hasonlóan (*speed, szpíd*), sőt kialakult ez utóbbi alakból képzett

szójáték, a *szpídi gonzales* is. Érdekességként megemlítem, hogy a magyarban használatos e szó tükörfordítása is, a *gyorsító*, valamint az ebből képzett *gyorsít*, és az ehhez kapcsolódó találó szókép, a sebesség, gyorsítás hasonlósága alapján alkotott *motorozik* ige.

A drog adagolásához használatos tűt hasonlóságon alapuló névátvitellel *artillery*-nek nevezi az angol, mint ahogy a francia is *artillerie*-nek a *pétard* mellett, ami a francia argóban általában lőfegyvert jelent, a drogszlengben pedig marihuánás cigarettára szűkült a jelentése. A fecskendő jelölésére a magyar narkószlengben egész fegyvertárat találhatunk: *puska/pisztoly/revolver/csúzli/fegyver/stukker/rakéta/lőszer*.

E szerek örömrzést, mámort kiváltó, hirtelen jelentkező és intenzív hatását a *flash* igével illeti az angol drogszleng, amiből a franciában hibrid-igét képeztek kétféle módon is: *flasher* ill. *avoir un flash*, a magyarban pedig hasonlóképpen köznyelvi igeképzővel látták el az angol alapszót: *flesse!*.

A kábítószeret árusító személy jelölésére használt *pusher* és a *dealer* szavakat mindkét nyelvben változatlanul vették át, míg a franciában csak az eredeti angol alak terjedt el (*pusher*), a magyar írott alakja viszont *pusör* lett. Hasonlóképpen a *dealer* megfelelője a franciában változatlan maradt (*dealer*), a magyarban viszont emellett léteznek magyarosított ill. tükörfordított alakok is, mint a *díler/anyagos/árús/anyagárús/cuccos* szavak. A dealerek által animált tevékenység, a *buisness* is eredeti alakjában maradt meg mindkét nyelvben, *buisness* a franciában és a kiejtés szerint írt *biznisz* a magyarban. A kábítószer-adagokat általában csomagokban árusítják, ami az angol *packet* szó alapján a franciában *paquet*, a magyarban pedig *pakett* (csonkítással *pakk*), ill. tükörfordítással *csomag/batyu/cucc* és a becézett *cuccocska* szavak elterjedését eredményezte.

3.1.2. *Átvétel tükörfordítással.* Az előző részben az angoltól adaptált variánsok között több példát említettem, ahol az eredeti angol szó, vagy annak a befogadó nyelv rendszeréhez igazodó képzett formája mellett kialakult egy szó szerinti fordításból származó alak is. A tükörfordításokkal létrejött képződmények száma jelentős, amit mindkét nyelvben bővíteni lehet azok képzett alakjaival.

A kábítószerre talán a leggyakrabban használt univerzális szó az angolban a *material*, ami a franciában szó szerinti fordításban (*matière*), illetve annak csonkított és becézett változatában (*matos*) jelenik meg. A magyarban ismeretes az ennek megfelelő idegen szó, a *matéria*, és ennek fordítása, az *anyag/árú/szer/cucc/téma* köznyelvben is élő szavak használata, a kábítószeres szituációkra érvényes jelentésszűküléssel. Az alaki hasonlóságon alapuló névátvitelre jó példa az angol *powder* terminus szó szerinti fordítása mind a franciában (*poudre*), mind a magyarban (*por*). Ehhez hasonlóan a *sugar* szó is a franciában *sucre*, a magyarban (*por*)*cukor* lett.

A hangalakon alapuló jelentésátvitel egyik legszemléletesebb példája, amikor a kábítószer hangzása után női névvel nevezik meg: így lett a marihuánából az angolban *Mary Jane* (*marijane*), ami a franciában *marie-jeanne*, a magyar drogszleng pedig a *mari/mariska/marcsi/marcsa/maresz* becéző alakokat produkálta. Hasonlóképpen az indiai kendert (kannabiszt) jelölő angol *caroline* a franciában *carole*, a magyarban *karola* lett. A heroin megnevezésére szolgáló angol *helen* mintájára a franciában *helène* és a magyarban *helga*, valamint az angol férfinév, a *harry* után a magyar *herold* elnevezések jöttek létre. A magyarban ennek analógiájára született meg a Gracidin, vagyis a *granyó* szleng-változata férfinévvel, a *géza*, amiből képezték a *gézázik* igét, „Gracidint fogyaszt” jelentésben.

A heroinra a franciában a rövidített *hero* alakot használják. A magyarban a csonkított és képzett formák egész láncolatát találjuk meg: *há/her/heró/herót/hernyó/hercsó/hercsi/herka/hering/herbária*. Itt érdemes megemlíteni a kokainra kitalált alakokat is: az angol *coke* a franciában maradt *coke*, vagy *coco/coca* rövid becéző alakká vált. A magyarban is különböző rövidített és becézett alakok fejlődtek ki: *kó/kóla/kok/koki/kókó/koksz/csocsi/csoki/ká/kakaó*.

E kábítószer a hasonlóságon alapuló névátvitellel számos más példát is szolgáltatnak. Ezek a szóképek szintén tükörfordítással kerültek a befogadó nyelvekbe. A kokainra, heroinra, ill. a hasisra a következő metonímiákat találjuk: a *snow* terminus a franciában *neige*, a magyarban *hó*, illetve a *white snow* >*blanche neige* > *féhér hó*, *hófehér* kifejezéseknek adott helyet.

Az angol *herb/grass* a franciában *herbe/gazon*, miközben a magyarban az eredeti angol alak magyarosított változata (*grász*) mellett megtaláljuk a fordított variánsokat, vagyis a *fű/gyep* szavakat is, és az ebből képzett *füvi*, *füvecske* becézett alakokat, ill. a *füvezik* igét. A kannabiszból és a mákból készült teát az angolban egyszerűen *tea*-nek nevezik, amiből a franciában tükörfordítással *thé*, a magyarban pedig *tea* jött létre.

Jelentésszűkítéssel került át a magyar köznyelvből a kábítószer hatása alatti állapot jelölésére szolgáló *trip(p)/utazás* főnév ill. ennek analógiájára az *utazik/lebeg/repül/el/száll* ige, vagy az *utazó/asztronauta* szavak. Érdekes képződmény az angol *trip* szóból képzett *betrippezett* ige és az angol becéző képzővel ellátott alakja a *trinyó*, ill. a *trikó* szójáték. A franciában is ugyanúgy megtalálhatjuk, mint a magyarban az eredeti és a fordított alakot is: *trip/tripp/voyage*, ill. az ebből képzett igéket: *faire un (bad)trip/voyager/faire un voyage/planer/être dans le cosmos*. Hasonló kontextusban használják a *ticket*>*ticket*>*jegy*(*et vesz egy utazásra...*) lexémákat (szavakat).

A kábítószerrel való hirtelen és teljes leszokást kifejező angol *stop cold turkey* tükörfordítása a franciában *arrêter le poulet froid*, ami valószínűleg az „avoir la chair de poule”: „libabőrös” és az „avoir le froid sur le dos”: „hideg futkos a hátán” jelentésű állandósult szókapcsolatok kombinációjából ered. E frazémák kialakulását azzal magyarázhatjuk, hogy az elvonási tünetekkel küzdő drogos bőrét libabőrözéssel kísért hideg veríték veri ki, ami egy „hideg pulyka”, vagyis a

tollfosztott, kihűlt pulyka (vagy lúd, liba, tyúk, csirke) bőréhez hasonlítható. Megjegyzendő, hogy a medicina a „libabőr” holttesten is észleli, így ez a kifejezés utalhat a drogosnak a halálfélelemben megnyilvánuló pánikreakciójára, tekintettel arra, hogy a fogyasztó tudatában van annak, hogy a drog hirtelen elvonása halálos kimenetelű is lehet. De a „cold turkey” („hideg pulyka”) narkós kollokációnak (szóösszetételnek) a hirtelen, előkészítés nélküli drog-elvonás konnotációja (mellékjelentése) származhat egyszerűen abból is, hogy egy hideg pulykátál elkészítése nem kíván nagy előkészületet...

A magyar drogszleng átveszi az eredeti angol kifejezésből a *turkey* tükörfordításaként használt *pulyka* szót, valószínűleg a felfokozott állapot miatt a belső szervekben kialakult vérbőség következtében „pulykavörössé” vált drogossal való hasonlóság alapján kreált névátvitel segítségével, de használatos az angol kifejezést részben megőrző *turkeyn lenni* angol-magyar hibrid változat is a megvonási tünetegyüttes megjelenésének kifejezésére.

A három nyelvből vett példákon láthatjuk, hogy ez a jelenség nem nyelvspecifikus: az eredetileg a hideg vagy a félelem által kiváltott effektust jelölő orvosi fogalom, a baromfi tollazata alatti bőrhöz hasonlító „lúdbőr”, vagy „libabőr” (az angolban is „goose bumps”=„libabőr”, de a franciában „chair de poule”= „tyúkbőr”) kifejezés a köznyelvbe bekerülve először a hideg, majd később a félelem szinonimájává vált. Valamikor a „csirke” a félelem, a gyengeség megtestesítője volt, ennek bizonyítékeként hozható fel néhány példa: az angolban „chicken livered” = gyáva, a franciában „faire la poule”=megszökni, egyes magyar tájakon pedig a heves félelmet „csirkebőr”-tünetek kísérik.

4. Összegzés

A fent említett példákat a teljesség igénye nélkül mutattam be. A francia és a magyar nyelvben az angol-amerikai lexémák adaptációja során hasonló tendenciákat tapasztalhatunk. Láthatjuk, hogy a drogszleng szóalkotásának rendkívül széles mezején az idegen – jelen esetben az angol-amerikai – szavak átvétele milyen jelentős területet foglal el. E lexikai egységek adaptációjuk során vagy változtatás nélkül, tehát eredeti alakjukban kerültek a befogadó nyelvbe, vagy szó szerinti fordításban. Mindkét esetben találkozunk számos képzett alakkal, amikor vagy az eredeti idegen szóhoz, vagy a már lefordított alakhoz csatolnak a köznyelvben ismert, vagy nem ismert, többnyire kicsinyítő, becéző képzőket. Számtalan példa bizonyítja, hogy ritkán találkozunk tiszta szóképzési eljárással, mivel a szóalkotásmódok az esetek nagy részében keverednek.

Mindez a drogszleng létrehozóinak és használóinak határtalan kreativitását bizonyítja, akik valamennyi országban hasonló módon motiváltak a

nyelvújításban. Az egyes nyelvek vizsgálata során analógiákat fedezhetünk fel nyelvhasználatukban, ami természetes, hiszen az alkotók nyelvhasználati színtere azonos: közös nyelvet beszélnek, közösek a problémáik, szenvedéseik és félelmeik. Így nem nehéz megtalálni az egyes szavaknak, kifejezéseknek megfelelő ekvivalens változatot a másik nyelvben, amely segítségével, bárhol vannak is, igyekeznek tompítani a kemény valóságot, és megfogalmazni azt az állapotot, amikor kis időre kiszakadnak a mindennapi realitásból.

A nyelvészeti kutatásokat viszont nehezíti, hogy ez egy nehezen megközelíthető terület, s a beavatatlanok számára gyakran érthetetlen maga a kontextus is, ahol ez a lexika kifejezésre jut. A nyelvész, nyelvészológus számára pedig rendkívül nagy jelentőségű szociolektus, hiszen a drogosok nyelve információkat hordoz számára a szavak eredetéről: arról a különös világról, amiben létrehozóik élnek, arról a mentalitásról, arról a világnézetéről, amit sajátjuknak vallanak.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- CALVET, Louis-Jean (1993): *L'argot en 20 leçons*, Payot, Paris.
 CALVET, Louis-Jean (1994): *L'Argot*, PUF, Paris.
 CALVET, Louis-Jean (1993): *La sociolinguistique*, Presses Universitaires de France, Paris.
 CARPENTIER Chloé-COSTES, Jean-Michel (1995): *Drogues et Toxicomanies*, DGLDT-OFDT, Paris.
 COLIN, Jean-Paul (1996): *BULAG, Les argots: noyau ou marges de la langue?*, Université de Franche-Comté, Besançon.
 CSIKÓS, Krisztina (1999): *Heroinból kukac?* (szakdolgozat), Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged.
 FEKETE GY. Attila (2000): *A drogtörvény és a kiábrándító valóság*, Népszabadság, 2000.06.29., Budapest.
 GOUDAILLIER, Jean-Pierre (1998): *Comment tu tchatches*, Maisonneuve et Larose, Paris.
 HEITER, Sándor (2001): *Drogcsapda*, Paginarum Kiadó, Budapest.
 HEITER, Sándor (2001): *Mit tehet a pedagógus, hogy a drognak NEM-et mondjanak a tanítványai?*, Megyei Pedagógiai Intézet, Veszprém.
 JÓZSA, Barbara (1995): *A magyarországi kábítószer-fogyasztók szlengje* (szakdolgozat), Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen.
 KIS, Tamás (1999): *Titkok nyitja*, Börtönügyi Szemle 1999/1., Budapest.
 KURDICS, Mihály (2003): *A kábítószer itt van testközelben*, Zsiráf Kft., Budapest.
 LANGUE FRANÇAISE, No 90., *Parlures argotiques*, mai 1991, Paris.
 LENOBLE-PINSON, Michèle (1991), *Anglicismes et substituts français*, Duculot, Paris.
 MÁTÉTELKI, Magdolna (2000): *Étude lexicologique de l'argot policier et criminel français* (PhD doktori disszertáció), ELTE, Budapest.
 SZABÓ, Edina (1998): *Belső szókincs*, Börtönügyi Szemle 1998/2., Budapest.
 VOIROL, Michel (1989): *Anglicismes et anglomanie*, Presse et Formation CFPJ, Paris.